

Helga Stein

L. A. Staufe - Simiginowicz i basmele sale romneti din Bucovina (1852)

L. A. Staufe - Simiginowicz and His Romanian Fairy Tales from Bucovina (1852)

An 1852 manuscript in the Archive of Wien Imperial Library contains 48 transcriptions of oral prose collected by L. A. Staufe Simiginowicz from Cernutzi. The author of the study investigates the reasons that prompted Staufe into collecting folklore and she collaborates with Sigrid Schmidt in order to have the 48 fairy tales and folk comic stories in Staufe's manuscript typologized according to the ATU index. Moreover, she is interested in the theoretical approach of folklore by Staufe and in the ethnic and transnational elements he mentions throughout his collection. L. A. Staufe Simiginowicz is an important researcher of Bucovina folk culture in the second half of the 19th century and he should be taken into consideration by Romanian scholars in the field of folklore studies.

Rezumat

Un manuscris din 1852 n limba german pstrat n Arhiva Bibliotecii imperiale din Viena conine 48 de transcrieri de proz oral culese de L. A. Staufe Simiginowicz din Cernui. ncercnd s afle mai multe despre culegtor, autoarea investighează motivaiile care au stat la baza activitii folcloristice a lui L. A. Staufe i colaborează cu Sigrid Schmidt pentru a încadra în tipologia ATU cele 48 de basme i snoave din manuscrisul lui Staufe. De asemenea, este interesată de concepia culegătorului bucovinean asupra folclorului i de elementele etnice i transnaionale din textele notate de el. L. A. Staufe Simiginowicz este un important cercetător al culturii bucovinene din a doua jumătate a secolului al XIX-lea i este regretabil că este att de puin cunoscut în comunitatea academică din România.

Cnd am plecat din România, în 1963, aveam strns materialul pentru o lucrare

extinsă despre cercetătorii germani și folclorul românesc la mijlocul secolului al XIX-lea, care ar fi putut deveni o teză de doctorat.

Sosind la Viena am descoperit la arhiva Bibliotecii imperiale, azi Biblioteca Națională Austriacă (ÖNB) un manuscris „Romanische Volksmärchen gesammelt von Ludwig Adolf Staufe“, semnat și datat: „Czernowitz, im Dezember 1852“ și dedicat Majestății Sale Împăratului Franz Iosif I. Erau 67 de pagini folio manuscrise, conținând 48 de texte.

În anii care au urmat, am colaborat la elaborarea Enciclopediei basmului, sub conducerea profesorului K. Ranke. L-am convins pe acesta din urmă să solicite o copie a manuscrisului pentru enciclopedie. Am primit manuscrisul și l-am transcris și colajonat în 1968. Tot în acea perioadă, prof. K. Ranke a început să lucreze la sistematizarea basmelor. Din păcate nu a avut timp să termine lucrarea. În 2007, după ce a apărut noul catalog Aarne/Thompson în prelucrarea lui Hans-Jörg Uther, am rugat pe Dr. Sigrid Schmidt, cunoscuta cercetătoare a basmelor africane, laureata premiului „Societății internaționale pentru basme“ („Internationale Märchengesellschaft“) pe anul 2006, deja versată în aplicarea noului sistem Aarne/Thompson – Uther (ATU) să tipizeze materialul din nou. A fost așă de amabilă și în primavara aceasta mi-a predat lista actualizată după ATU.

Am continuat să cercetez biobibliografia lui A.L.Simiginowicz, alias L. A.Staufe. Lucrările sale sunt foarte greu de găsit, fiind publicate în diverse ziare și reviste mari și mici din Austria, Germania și România, iar unele sunt considerate pierdute. Și dacă se găsesc periodicele pomenite este aproape imposibil de recunoscut articolele sale, mai ales cele politice, deoarece folosește, după obiceiul vremii, mai multe pseudonime¹. Sursa cea mai bogată de informații despre L. A. Staufe-Simiginowicz s-a dovedit corespondența sa cu poetul bucovinean Karl Emil Franzos, păstrată la Wienbibliothek im Rathaus din Viena, în care găsim o autobiografie și mai multe liste ale lucrărilor sale, mai ales ale nuvelor².

Ce se știe și ce mai putem afla despre acest culegător?

În diferite dicționare biografice și istoriografii literare e cunoscut ca profesor de istorie și geografie, ca redactor, scriitor și autor al multor publicații istorico-culturale și mai ales etnografice cu privire la Bucovina.³ Datele privitoare la tinerețea sa diferă, de aceea le redăm pe cele din autobiografia sa:

Ludwig Adolf Simiginowicz s-a născut în 28 mai 1832 la Suceava. Tatăl lui a fost de origine rutean, iar mama sa, născută Anna Klug, se trăgea dintr-o familie germană din Württemberg. El a fost de confesiune romano – catolică. Urmează cursul școlii reale inferioare din Cernăuți, unde învață și limba română⁴. Este educat în spirit ger-

man, datorită mamei sale, dar este totuși conștient de originea sa slavă.⁵

Între 1849-1851 lucrează în calitate de candidat pentru cariera pedagogică la școala reală din Cernăuți, în anii în care Aron Pumnul inaugurează prima catedră gimnazială de limba și literatura română la Cernăuți. În 1852 pleacă la Viena, unde cu sprijinul prof. Vernaleken primește un post de candidat pentru cariera pedagogică la școala reală superioară în Schottenfeld, un cartier vienez. Pe lângă acest post primește una dintre cele patru burse pentru candidați pedagogi pentru a studia la universitate istoria cu prof. J. Aschbach, geografie comparată cu prof. Fr. Symoni și la institutul politehnic chimie cu prof. Schröter și fizică experimentală cu prof. Heckler. În 1856 dă examenul științific pentru școlile reale.

În 1857 se întoarce ca supleant la Gimnaziul de stat din Cernăuți. În 1858 este numit învățător „adevărat” la Gimnaziul romano-catolic din Brașov. În 1859 se căsătorește cu brașoveanca Therese Goldschmidt.⁶ În 1871 devine învățător principal și nu mult timp după aceea profesor la Institutul pedagogic cezaro-crăiesc pentru învățători și învățătoare din Cernăuți.

Moare în această funcție la 19 mai 1897 la Cernăuți.

Lucrările lăsate de el vor fi în mare parte distruse în timpul primului război mondial cu ocazia invaziei rușilor în Bucovina.

Activitatea sa a fost multilaterală. De timpuriu publică în diferite reviste germane și austriece poezii, nuvele, critici literare și de teatru. Poetul și redactorul Karl Emil Franzos un prieten de-al lui, îl apreciază nu atât ca talentat creator, cât ca re-creator, adică în calitate de traducător.

În situația politică din anii 48-50 ai sec. al XIX-lea, când Bucovina se lupta pentru a se separa de Galiția și a deveni un stat de sine stătător în cadrul Imperiului austro-ungar, intelectualii de atunci considerau necesar să facă cunoscută țara lor, cu multiplele sale etnii, ca pe „o monarhie austro-ungară en miniature”. Ei considerau, deasemenea, necesar să atragă atenția asupra progresului cultural și identității naționale a etniilor sale. Acțiunile lor sunt inspirate de un patriotism înflăcărat și nu de naționalism și în acest sens se manifestă și L. A. Staufe, cum obișnuia să-și semneze publicațiile din acei ani. Strădaniile lui Staufe, ca și cele ale lui Franzos și ale multor alți bucovineni tind să creeze un for pentru cei interesați de literatura „patriei lor dragi”: vezi diferitele serii ale „Buchenblätter”, albumelor, almanahelor etc. Staufe este încă foarte tânăr și timpul încă nu este matur, așa că eșuează. Dar deja în anii 60 ai secolului al XIX-lea crește numărul și calitatea publicațiilor. Staufe rămâne în permanent contact cu zona de baștină și se simte ca mijlocitor între țara cea mică de la marginea Imperiului, Bucovina, și centrul Austriei.

Acest avantaj cultural este potențat și de mișcarea europeană declanșată de descoperirea folclorului, a literaturii populare, prin publicarea volumelor „Kinder-und Hausmärchen” ale fraților Jacob și Wilhelm Grimm în Germania și al „Kinder-und Hausmärchen aus Tirol” a fraților Ignaz și Josef Zingerle, Austria.

L. A. Simiginowicz, alias Staufe, avea 20 de ani când termina manuscrisul pomenit mai sus. Se ivesc mai multe întrebări. Care sunt motivele care l-au îndemnat să culegă? Când și unde a cules? De aceea am insistat mai mult asupra anilor tinereții petrecuți la Cernăuți și la Viena. Informațiile sunt uneori contradictorii sau nesigure în diferitele biografii.

În introducerea la colecția de basme românești, Cernăuți 1852, L. A. Staufe se referă la motivația interesului său pentru folclor:

„Cu cât mai mult s-a îndreptat activitatea în ultima vreme spre acest domeniu, cu cât mai mult comerțul de cărți a fost îmbogățit cu opere de acest gen, cu atât am simțit în mine dorința de a culege basmele germane din Bucovina; dar, deoarece imigrarea germană a avut loc abia cu 80 de ani în urmă, basmele care trăiesc printre ei mai sunt averea regiunilor germane, mai ales a Württemberg-ului și Baden-ului, și le regăsim în multiple variante în culegerile de basme germane, așa că am abandonat proiectul inițial și m-am dedicat cu zel cu atât mai mare culegerii de basme populare românești. Culegătorii acestora se găsesc foarte rar; activitatea în acest domeniu, care și așa trebuie considerată a fi minimă, aparține exclusiv străinilor. Tezaurul basmelor poporului român conține o asemenea diversitate de motive originale, încât niciun culegător nu părăsește regiunea cu mapa goală”⁷

și Staufe avea dreptate: primele colecții de proză populară românească, în afară de cele 10 texte publicate de T. Cipariu în 1831 și cele 6 basme traduse în limba maghiară de J. Zeyk, majoritatea textelor culese apăruseră până atunci numai în limba germană, ca de exemplu cele ale fraților A. și A. Schott din Banat⁸, ca și cele ale lui Fr. F. Obert [Obert: 1859:216-221] și ale altor ardeleni. Aici se încadrează și L. A. Staufe semnând și datând manuscrisul său „Cernowitz, în decembrie 1852”.

Primele culegeri românești mai mari vor apărea abia în a două jumătate a sec. al XIX-lea.

L. A. Staufe este motivat și de dorința de a face cunoscută patria sa, Bucovina, mica țară de la marginea imperiului. Nu dorea să fie numai un loc de interes strategic, o legătură între Ardeal și Galiciia. Para profitase cultural mult prin legătura cu centrul imperiului. Se construiseră nu numai căi de circulație de către administrația militară, se și înființaseră școli, o bibliotecă națională, și în sfârșit, și o universitate și un teatru, bineînțeles, la început, toate sub influența masivă a centrului vienez. Staufe și

compatrioții săi credeau ferm că un organism guvernamental trebuie să se facă cunoscut, și să atragă atenția asupra potențialului său și a dinamismului său. Trebuie să arăți bogățiile tale și să arăți ce este pe cale de dezvoltare.

„Deoarece în poezia populară se exprimă cel mai bine caracterul și cultura unei națiuni, și deoarece din aceasta se poate deduce cel mai bine capacitatea ei de dezvoltare, numai așa se poate face cel mai bine și un prognostic pentru viitorul său: a fost pentru mine o sarcină sfântă să introduc în colecția mea numai ceea ce reda cel mai fidel particularitățile națiunii române. Acesta a fost motivul pentru care am introdus și câteva basme, care prezintă anumite trăsături, care surprind bunul simț și nu concordă cu conceptul nostru estetic, dar care totuși sunt factori importanți în prezentarea poeziei populare române.”⁹

Astfel, Staufe culege 48 de basme și snoave și le traduce în limba germană, Sursele sale nu ne sunt cunoscute. Datează însă din anii 1849-1851, când își face stagiul din Cernăuți, unde are posibilitatea de a contacta populația. Nu avem niciun indiciu, dacă a colaborat cu cineva, în schimb, pentru volumul cântecelor ucrainene¹⁰ el menționează doi învățători și le mulțumește.

Culegerea cuprinde 6 basme cu animale (Animal tales), 10 basme fantastice (Tales of Magic), o poveste religioasă (Religious tales), 2 povești realiste (Realistic tales /novelle), 4 povești despre uriașul cel prost (Tales of the stupid Ogre), 10 snoave și glume (anecdotes and jokes), o poveste cu formule (Formula tales), 2 fragmente de motive și 5 povești nedeterminabile.

Dintre acestea, 10 au fost publicate în 1853 și 1855 în revista „Zeitschrift für Mythologie und Sittenkunde” la Göttingen¹¹, alături de alte două basme ale rutenului O. Popowisz, alias R. O. Waldburg.¹² W. Grimm le remarca în „Kleine Schriften,”¹³ cu observația „merită toată lauda”. Apoi sunt reeditate în „Europäischen Sagen und Märchen. (Elektronische Ressourcen) Frankfurt 2006. 10 Jahre Digitale Bibliothek” de H.-J. Uther.

Toată colecția este redată de Johannes Bolte în 1899 în „Zeitschrift des „Vereins für Volkskunde”. Pentru că nu vede posibilitatea de a o publica în întregime, Bolte consideră totuși util să redea basmele în rezumat, adăugând o serie de referințe la materialul publicat până atunci, mai ales la cel românesc al lui Schott, Obert ș.a. Interesante sunt comentariile introductive ale lui Johannes Bolte, din care reiese că a luat legătura și cu văduva lui Staufe, și că Staufe ar fi predat în 1852 acest manuscris personal împăratului Franz Iosif I. Manuscrisul conține doar o dedicație adresată împăratului, ceea ce nu înseamnă că i-l ar fi înmănat personal. Cataloagele bibliotecii imperiale nu au nicio informație în legătură cu proveniența manuscrisului¹⁴.

În continuarea articolului său, J. Bolte mai adaugă încă două texte din colecție: Mss. nr. 4 „Wer ist mehr zu fürchten der Wind, oder die Kälte oder die Hitze?“ („Cine este mai de temut: vântul, frigul sau căldura?“ / ATU 298A*: „The Man Greets the Wind“) și Mss. nr. 45 „Das Färkel im Walde“ („Purcelul în padure“ / ATU 2030 „The Old Woman and Her Pig“) ¹⁵

De la început, Staufe observă înrudirea basmelor românești cu cele ale altor popoare, ca de exemplu ale germanilor, de ex.: Mss. nr. 20: „Der Bursche mit dem Schaf“ („Băiatul cu oaia“ / ATU 571: „All stick together“) - în germană „Hans im Glück“, Mss. nr. 22 „Der Furchtlose“ („Cel fără frică“ / ATU 326: „The Youth Who wanted to learn What Fear is“) - în germană „Von einem der auszog, das Fürchten zu lernen“, Mss. nr. 47: „Wie eine Katze zur Herrschaft kam“ („Cum a ajuns o pisică la domnie“ / ATU 130 „The Animals in Night Quarters“) - în germană „Die Bremer Stadtmusikanten“ și altele. Aceste înrudiri se datorează, după părerea lui Staufe, contactului permanent pe care l-au avut românii cu nemții coloniștii în Bucovina și în principatele dunărene.

Referitor la interferențele între etniile Bucovinei în anii mai târzii, în jurul anilor 1866-1869, în corespondența lui din Brașov cu K.E.Franzos, aflat la Cernăuși, Staufe-Simiginowicz pomenește de mai multe ori că are două volume de basme pregătite.

„Referitor la întrebarea dv cărui element național ar aparține basmele mele populare bucovinene, îmi permit a vă comunica, că acestea își au rădăcina în viața populațiilor rutene și românești. De observat însă este situația deosebită a acestor două naționalități, care, cu câțiva ani în urmă, abia puteau fi diferențiate una de alta, iar astăzi, într-o vreme marcată de mișcări naționale, se caracterizează prin diferențe simțitoare și observabile. Basmul popular rusin din Bucovina circulă în rândurile populației românești, iar basmul popular românesc circulă printre rusini. Această contopire aproape completă a elementelor populare face diferențierea deosebit de dificilă, încât un culegător nepărtinitor nu poate decât să le denumească basme bucovinene, ceea ce am și făcut. Ele nu sunt basme germane, le lipsește caracterul specificului german; ele sunt basme rusești și românești și proveniența lor națională adevărată se poate recunoaște poate doar pe baza unor versuri, care apar din când în când, dar care, la trecerea de la un element popular la altul, bineînțeles lipsesc.“ ¹⁶

Staufe simțea înrudirea motivelor și variantelor, însă la vremea lui nu exista materialul comparativ care ne stă astăzi la dispoziție. Astfel, menționăm ca exemplu doar două versiuni ale basmului ATU 480, cunoscute la români sub titlul „Fata babei și fata moșneagului“. Varianta Mss. nr. 12 „Die gute und die böse Tochter“ („Fata cea bună și fata cea rea“ / ATU cf. 480 „The Kind and The Unkind Girls“ + Mot. T 151.0.1

„Respite ruse. Captive maiden assigns quest, agreeing to marry when it is accomplished“), este după Staufe o versiune care poate fi auzită la români și în Moldova și în Valahia¹⁷, pe cand Mss. nr. 48 „Die beiden Schwestern“ („Cele două fiice“/ ATU 480: „The Kind and the Unkind Girls“) este o versiune originară din Bucovina. Prima versiune, pe care o găsim și la Ion Creangă, seamănă mult cu „Draga mamei și draga tatii“ a lui I.G.Sbierea [Sbierea 1886:203-205], chiar și în amănunte cum ar fi de ex. fântâna care-i dă fetei un pahar de aur când se întoarce de la serviciul ei de la Sf. Duminică. În varianta a doua a tipului „Die beiden Schwestern“ (Cele două surori), fata ia în drum o pisică și un cocoș, care o sfătuiesc să ceară dracului să-i aducă diverse haine și bani, încât acesta e ocupat până la cântarea cocoșului, versiune care ține mai mult de aria variantelor cehe, slovace, poloneze, bielorusă, ruse, bulgare etc. și O. Barlea poate atesta la români acest tip numai cu o variantă meglinită, necunoscând colecția lui Staufe¹⁸.

În anul 1869, Staufe revine asupra colecției lui de basme, într-o scrisoare către K.E.Franzos: „Vă rog să renunțați la publicarea basmelor mele. Există în posesia mea două volume gata pregătite, însă la o examinare mai atentă, ele necesită o prelucrare intensivă, pentru care îmi lipsesc timpul și interesul. Și totuși, m-aș ocupa de această lucrare dacă aș putea să deduc proveniența lor din elementul slav al Bucovinei, și acest lucru ar fi posibil dacă m-aș afla personal în patrie. Nu doresc câtuși de puțin să aplaud cultul valah de acolo, care se întinde destul de mult în patria noastră“¹⁹

O astfel de rezervă față de români este la Staufe neașteptată. Din dorința de a face cunoscut marelui publicului internațional și literatura cultă a românilor, tradusese și publicase volumul „Romanische Poeten“ (Wien, 1865, ed. 2-a:Wien 1868). G. Hurmuzaki, cunoscând doar traducerile poeziilor înainte de publicare, cum îi relatează Staufe lui Franzos, face o critică aspră, contrazicând opiniile sale exprimate anterior.²⁰ Staufe se simte personal atacat și hotărăște să nu răspundă, atât timp cât Hurmuzaki nu se adresa mediilor din Austria și Germania.

Într-o altă scrisoare către K.E. Franzos, Staufe declară că va folosi numele său adevărat, Simiginowicz, de acum încolo, având aceeași valoare ca pseudonimul Staufe, deci publicațiile următoare sunt semnate: Simiginowicz-Staufe sau mai frecvent Staufe-Simiginowicz.²¹

Pe lângă cele 12 texte, care apar la Göttingen (1853, 1855) și Berlin (1899), Staufe publică, în decursul anilor, o mare parte a basmelor în diferite ziare și reviste bucovinene.²² La fel procedează și Alexander Popowicz, un rutean, care publică sub pseudonimul Oskar R. Waldburg. Despre el - aflăm de la Staufe - că publica lucrări destul de remarcabile, poezii și basme din Bucovina, în revista „Biene“ în Neutschein

(?), „Iris“ din Graz, „Phönix“ din Innsbruck, dar apoi s-a lăsat de lucru („Astăzi pare să doarmă, ceea ce, în orice caz, e mai comod!“)²³. În legatura cu aceasta, trebuie să recunosc că nu am reușit până acum să găsesc de.ex. „Czernowitzer Zeitung“ în Bibliotecile germane și austriece, nici măcar la Biblioteca Academiei din București, așa că, în această privință, mai trebuie să continui cercetarea și să vedem cât din materialul acestui manuscris este într-adevăr publicat ²⁴.

În introducerea la basmele românești din 1852, Staufe amintește că i-a fost luată în nume de rău încercarea de a publica colecția în limba germană înainte de a fi publicată în limba originală, în limba română, însă este de părere că poezia populară stă la baza unei literaturi culte, și cu cât aceasta din urmă se va dezvolta, cu atât literatura populară va pieri. De aceea există oameni care culeg cu perseverență (hărnicie) ceea ce trebuie considerat ca sămburele literaturii naționale. Ca exemplu, numește la germani pe Musäus cu culegerea sa de basme. La români este altă situație. Literatura românească cultă încă nu este în plină floare și doar în faza tinereții. „Basmul care trăiește în gura poporului este cunoscut și în straturile sociale superioare. Din acest motiv încă nu este de temut că basmul va pieri și vor trece încă mulți ani până când se va simți necesitatea de a culege basme autohtone la români.“ ²⁵ Opinia sa va fi dezmințită, de apariția, la scurt timp, a primelor culegeri de basme populare românești din Bucovina, cum ar fi culegerea lui Ion G. Sbierea.

Din punct de vedere al limbii, Staufe se străduiește să păstreze simplitatea povestirii, după exemplul lui Wilhelm Grimm. Totuși, cine cunoaște limba povestitorilor populari români observă lesne în traducerea germană a basmelor unele formulări stângace, de ex. „Ich habe schwer geschlafen“ - „am dormit greu“, în germană: „ich habe tief geschlafen“. Dealtfel, are greutăți și cu traducerea noțiunii de „zmeu“ . figură care nu există nici în basmul german, nici în limba germană și apare ca „Drache“, rom.: „balaur“. Altă dificultate o constituie personajul Sfintei Duminici, care, în traducerea germană, devine masculin: „Der Heilige Sonntag“. Reușită ne pare traducerea versurilor din „Von der Ziege“ (Mss. nr. 14 „Despre capră“ / ATU 123 „The Wolf and the Kids.“) în românește cunoscuta poveste „Capra cu trei iezi“. Lupul răufăcător repetă spusele caprei: „Drei Junge / wol geschopft/ Macht der Mutter die Türe auf./ Die Mutter bringt zu Essen/ Ein Stück von Salze/ auf dem Rücken./Ein Malajesch/ în der Ferse, /Milch în der Brust,/ Brinsa zwischen den Lippen.“. Versurile par mai apropiate de formula lui Creangă din 1875, decât în varianta lui I. Sbierea [Sbierea 1886:202-205]: „Trei iezi cucuieși,/ Ușa mamei descuieși,/ Că mama v-aduce vouă:/ Frunze-n buze,/ Lapte-n țâțe,/ Drob de sare/ în spinare/ Mălăie/ în călcăie/ Smoc de flori / pe subsuori.“ În aceste versuri traduse, Staufe menține denumirile alimentelor,

poate negăsind echivalent în limba germană.

Colecia de basme românești a lui L. A. Staufe-Simiginowicz conine, pe lng un număr de basme, i multe elemente interesante pentru cercetarea comparată a prozei populare românești, chiar dacă materialul este numai indirect accesibil prin traducere. Merită să fie publicată ct se poate de repede fcnd parte dintre primele culegeri românești.

L. A. Staufe-Simiginowicz a publicat, pe lng studiile de geografie i istorie a Bucovinei²⁶, o serie de poezii i aproximativ 30 de nuvele, a căror tematică se inspiră din viaa populaiei autohtone sau din folclorul bucovinean, ca ex. *Meterul Manole*. n ceea ce privete activitatea sa de folclorist destul de timpurie, pare în mod regretabil neglijat de folcloristica românească. Multiplele sale lucrări despre folclorul i literatura diferitelor etnii bucovinene, despre români, despre ruteni²⁷, huuli, lipoveni i igani, despre cntecele populare, despre legendele populare, obiceiuri, etc. arată ct de bine i-a cunoscut ara i ct de mult a dorit, ca bun patriot, să facă cunoscute bogiile rii peste hotare. El a fost primul care a publicat cntecele populare rutene i primul care a dat la tipar legendele bucovinene.

Cu lucrarea sa „Die Vlkergruppen der Bukowina. Ethnographisch-kulturhistorische Skizzen“ anticipează marea monografie a monarhiei austro-ungare. Din punct de vedere etnografic, această capodoperă este o sursă bogată de informații privind Bucovina din acea vreme. Bineneles, avem astăzi pretenii mai mari legate de valoarea surselor, dar pentru începutul celei de a doua jumti a secolului al XIX-lea, publicațiile lui Staufe-Simiginowicz merită tot respectul. Considerăm că este necesară studierea activitii acestui nainte al folcloristicii românești și evaluarea materialului existent în publicaii i manuscrise.

Bibliografie

Creangă, I. 1875 *Capra cu trei iezi* n: „Convorbiri literare“, IX / decembrie.

Obert, Franz 1859 *Rumnische Mrchen*, n: „Magazin fr Geschichte, Literatur uns alle Denk- und Merkwrdigkeiten“, NF 1, Kronstadt

Pruth, Julius am 1878 *Hochzeitsbruche în der Bukowina*. In: „Die Heimat“. Illustriertes Familienblatt, Wien Vol. 2, pp.726-727.

Sbierea, I.G. 1886 *Poveti poporale romnesci. Din popor luate i poporului date*, Cernui.

Simiginowicz-Staufe L. A. 1881 *Der Fürstensohn. Rumänisches Volksmärchen*. In: „Czernowitzer Zeitung“ Nr. 219, 222.

Simiginowicz-Staufe 1883 L. A. *Die Huzulen*. In: „Die Heimat“. Wien, 8/1883, Nr. 1, pp. 56-58, 72-75.

Simiginowicz-Staufe, L. A. 1886 *Die Lipowaner n der Bukowina*. In: „Westermanns Monatshefte, Braunschweig“, Nr. 9.

Simiginowicz-Staufe, L. A. 1882 *Zigeunerleben und Zigeunerndichtung*. In: „Die Heimat“, Wien 7/1882, Bd.1, pp. 375-378.

Simiginowicz-Staufe, L. A. 1882 *Volkslieder der Zigeuner*. In: „Czernowitzer Zeitung“ Nr. 18.

Simiginowicz-Staufe, L. A. 1884 (1971) *Die Völkergruppen in der Bukowina. Ethnographisch-kulturhistorische Skizzen*, Czernowitz, Pardini, 1884.; Reprint Stuttgart 1971.

Staufe-Simiginowicz, L. A. 1885 *Volkssagen aus der Bukowina*, Czernowitz .

Staufe-Simiginowicz: L. A. 1882 *Ostern in der Bukowina*. In „Czernowitzer Zeitung“ Nr. 82.

Staufe, L. A. 1870 *Der Klosterbau. Erzählung aus dem rumänischen Volksleben*. Kronstadt.

Staufe, L. A. 1865, 1868, *Romanische Poeten, in ihren originalen Formen und metrisch übersetzt...*, Wien, Pichler, 1865; ed. 2-a 1868.

Uther, Hans-Jörg 2004 *The types of international folktales. A Classification and Bibliography, based on the System of Antti Aarne and Stith Thompson*. I-III, Helsinki /FF Communications 284/

Note:

¹ L. A. Simiginowicz-Staufe an K.E. Franzos, Kronstadt 10.7.1866. Wienbibliothek im Rathaus HIN 64316. „manchmal mit meinem Namen, manchmal bloß chiffriert, manchmal auch unter fremdem Namen, je nachdem mein Interesse dies erforderte; so z.B. musste Herr Doctor P in Czernowitz seinen Namen hergeben für einen Aufsatz in „Faust“; Wilh. Hausmann den seinen für meinen letzthin in der „Allgemeinen Zeitung“ erschienenen Aufsatz „Aus dem siebenbürgischen Sachsenlande (...)“

² Ludwig Adolf Staufe - Simiginowicz an Karl Emil Franzos, Kronstadt, 1866-82. Wienbibliothek im Rathaus, HIN 64312-63326.

³ Nagl - Zeidler - Castle: *Deutsch-österreichische Literaturgeschichte*, Bd. III, p. 528-539; 1403-1415; Wurzbach, C.v.: *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, vol 37, 1878, p. 272 ; Brümmer, F.: *Lexikon deutscher Dichter des 19. Jahrhunderts*, 4. Aufl. vol. 4 (1896), p. 89; Schuller, Fr.: *Schriftsteller-Lexikon der Siebenbürger Deutschen IV. Bd. (Ergänzungsband zu J. Trausch: Schriftsteller-Lexikon oder biographisch-literarische Denkbücher der Siebenbürger Deutschen)*, Hermannstadt, 1902, p. 576; Beck, E.: *Bibliographie zur Landeskunde der Bukowina. Literatur bis zum Jahre 1965*. München, 1966; Datcu, I.: *Dicționarul etnologilor români*, vol. 2, București 1998, p. 222.

⁴ În introducerea la „Romanische Poeten“ Wien 1864, p. XIII, Staufe scrie despre cunoștințele lui de limba română: „ Als ich übrigens an die erste Übersetzung schritt, geschah dies auf Grund einer sehr dürftigen Kenntnis der romanischen Sprache, wie ich selbe als Deutscher und Rutene in einem so poliglotten Lande, wie es die Bukowina ist, in den unteren Schulen als obligaten Lehrgegenstand mir aneignen konnte. Nach und nach gewann durch fortwährende Tätigkeit meine Sprachkenntnis an Erweiterung, doch keineswegs an jener Fertigkeit, die es mir möglich gemacht haben würde... das ganze Gebiet der schönwissenschaftlichen Litteratur dieses Volkes zu überblicken und die Resultate meiner Forschungen wissenschaftlich festzustellen“.

⁵ L. A. Staufe-Simiginowicz: *Ein verloren geglaubtes Büchlein*. Hrsg. Alfred Klug Czernowitz-Cernauti, 1929 . (15 p.), p. 12 p. Este vorba de volumaºul cu poezii „HeimatsgrüÙe aus Niederösterreich“ , Wien 1855. Fiind considerat pierdut, Klug redã unele poezii dintr-un exemplar

pe care l-a găsit la fiica lui Simiginowicz, Ida Simiginowicz - Nogi (poate: -Nagy?). Cu ocazia cercetărilor mele (2007) am găsit un exemplar al originalului, care probabil a aparinut lui K. E. Franzos, la Wienbibliothek im Rathaus la Viena. De remarcat este în coninut un „Rumnisches Klagelied" (un cntec de jale românesc).

⁶ L. A. Staufe-Simiginowicz către K.E.Franzos, Braov, 7.6.1866. Wienbibliothek im Rathaus HIN 64312.

⁷ Nationalbibliothek Wien Nr. 13571, Staufe: Nr.-Archiv Sta 8971: Vorrede.

⁸ Schott, Arthur i Albert: Walachische Mrchen, Stuttgart-Tübingen 1845.

⁹ Nationalbibliothek Wien Nr. 13571, Staufe: Nr.-Archiv Sta 8971: Vorrede.

¹⁰ „Kleinrussische Volkslieder", Cernui 1884, reprint, Stuttgart 1971.

¹¹ Zeitschrift für Mythologie und Sittenkunde, ed. J. W. Wolf, vol. I, Göttingen 1853, p. 42-50 (Czernowitz, Ludw. Ad. Staufe); p. 469-472: Nr. 1 = Mss Nr.12: Die beiden Töchter (p. 42-48), Nr. 2 = Mss. Nr.11: Das Märchen von kleinen Teufel (p. 48-49); Nr.4 = Mss. Nr. 9: Die zwei Knechte (p. 49-50; Nr.4 = Mss. 14: Von der Ziege /Capra cu trei iezi!/ (p.469- 471); Nr. 5 = Mss.18: Christus n der Bauershtte (p. 471-472); ibidem, vol II, Göttingen 1855, p. 197-400:

Nr. 6 = Mss Nr.20: Der Bursche mit dem Schafe (p. 197-201); Nr. 6 = Mss. Nr. 19: Der Märchenerzähler (p. 201-203); Nr. 8 = Mss. Nr. 24: Der Mann unter den Drachen (p. 203-206); Nr. 9 = Mss. Nr.9: Der Drachentter (p. 206-212) - (Wien, L. A. Staufe); Nr. 10 = Mss. Nr. 7: Der nr-
rische Prinz (p. 389-400) - (Czernowitz, L. A. Staufe).

¹² Ibidem, vol. I. Göttingen 1853, p. 358-362: Gevatter Tod (p. 358-360); Vom Zigeuner und dem Bren (p. 359-362) - (Czernowitz, R. O. Waldburgs)

¹³ Grimm, Wilhelm: Kleine Schriften, vol 4, p. 347 - n legtur cu recenzie a unor colecii sud-slave.

¹⁴ Mulumesc dlui dr. Fingernagel de la Secia de manuscrise a bibliotecii naionale austriace pentru verificarea provenienei.

¹⁵ Bolte, Johannes: Staufes Sammlung rumänischer Märchen aus der Bukowina. In: Zeitschrift des Vereins für Volkskunde, ed. K. Weinhold, vol. 9, Berlin 1899, p. 84-88; i: p. 179-180: „I. Wer ist mehr zu fürchten, der Wind oder die Kälte oder die Hitze?" ; p. 180-181: II. „Das Ferkel im Walde".

¹⁶ L. A. Simiginowicz ctre K. E. Franzos, Kronstadt, 11.2.1867. Wienbibliothek im Rathaus HIN 64323

¹⁷ Nationalbibliothek Wien Nr. 13571, Staufe: Nr.-Archiv Sta 8971: Vorrede.

¹⁸ Brlea, O.: Povestile lui Creang, Bucureti 1967, p. 57-64; Robert, Warren E.: The tale of the kind and the unkind girls. Berlin 1958, p. 164, citeaz 2 variante din Staufe-Simiginowicz, referindu-se, desigur, la rezumatele lui J. Bolte, deoarece numai varianta „Die beiden Töchter" (Nr. 12) a fost publicat n 1853 n „Zeitschrift für Mythologie und Sittenkunde", vol I, p. 42-48.

¹⁹ L. A. Simiginowicz ctre K. E. Franzos, Kronstadt, 30.8.1869. Wienbibliothek im Rathaus HIN 64321

²⁰ L. A. Simiginowicz ctre K. E. Franzos, Kronstadt 10.7.1866. Wienbibliothek im Rathaus, HIN 64316; Rec. G. Hurmuzaki n: Foaea Sotietpii pentru literatura i cultura romanae n Bucovina, Cernui, vol. 1, 1865, p. 86-97.

²¹ L. A. Simiginowicz ctre K. E. Franzos, Kronstadt, 14.11.1866. Wienbibliothek im Rathaus HIN 64317.

²² L. A. Simiginowicz ctre K. E. Franzos, Kronstadt, 10.7.1866. Wienbibliothek im Rathaus HIN

64316.

²³ R. O. Waldburg: Zwei Märchen aus der Bukowina. In: Zeitschrift für Mythologie und Sittenkunde, vol 1, Göttingen 1853, p. 358-362.: p. 358-360: „Gevatter Tod" și p. 360-362: „Vom Zigeuner und dem Bären"; L. A. Simiginowicz către K. E. Franzos, Kronstadt, 14.11.1866. Wienbibliothek im Rathaus HIN 64317.

²⁴ Simiginowicz-Staufe, L.A.: Ruthenische Sagen und Märchen aus der Bukowina. In: Czernowitzer Zeitung, 1880. Nr 268, 280- /s. a. Kaindl, R.F: Am Urquell, Hamburg, 1/1890, p.16-17, BR 1890, Nr. 885-889; Wissenschaftliche Beiträge zur Leipziger Zeitung 1884, Nr. 130; Cornobuz, N.: 1/18956 Nr. 14-15 u.a.); Simiginowicz-Staufe, L.A.: Der Fürstensohn. Rumänisches Volksmärchen. In: Czernowitzer Zeitung 1881, Nr. 219, 222; Simiginowicz-Staufe, L.A.: Ruthenische Märchen. In: Bukowiner Hauskalender, Czernowitz, 19/1882, p. 15-20; Simiginowicz-Staufe, L. A.: Trau, schau, wem? Zwei lustige Volksmärchen aus der Bukowina. In: Czernowitzer Zeitung 1883, Nr. 287.

²⁵ Simiginowicz-Staufe, L. A.: Ruthenische Sagen und Märchen aus der Bukowina. In: Czernowitzer Zeitung, 1880. Nr 268, 280- /s. a. Kaindl, R.F: Am Urquell, Hamburg, 1/1890, p. 16-17, BR 1890, Nr. 885-889; Wissenschaftliche Beiträge zur Leipziger Zeitung 1884, Nr. 130; Cornobuz, N.: 1/18956 Nr. 14-15 u.a.); Simiginowicz-Staufe, L.A.: Der Fürstensohn. Rumänisches Volksmärchen. In: Czernowitzer Zeitung 1881, Nr. 219, 222; Simiginowicz-Staufe, L. A.: Ruthenische Märchen. In: Bukowiner Hauskalender, Czernowitz, 19/1882, p. 15-20; Simiginowicz-Staufe, L. A.: Trau, schau, wem? Zwei lustige Volksmärchen aus der Bukowina. In: Czernowitzer Zeitung 1883, Nr. 287.

²⁶ De ex. a colaborat, alături de D. Onciul, I. G. Sbierea și S. Fl. Marian ș.a. la marele corpus „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild" volumul „Bukowina" , Wien 1899 cu descrierea geografică a Bucovinei.

²⁷ Simiginowicz-Staufe, L. A.: Ruthenische Sagen und Märchen aus der Bukowina. In: Czernowitzer Zeitung, 1880. Nr 268, 280- /vezi și: Kaindl, R. F: Am Urquell, Hamburg, 1/1890, p. 16-17, BR 1890, Nr. 885-889; Wissenschaftliche Beiträge zur Leipziger Zeitung 1884, Nr. 130; Cornobuz, N.: 1/18956 Nr. 14-15 s. a.); Simiginowicz-Staufe, L.A.: Ruthenische Märchen. In: Bukowiner Hauskalender, Czernowitz, 19/1882, p. 15-20; Simiginowicz-Staufe, L.A.: Kleinrussische Volkslieder. Metrisch übersetzt. In: Czernowitzer Zeitung 1884, Nr. 239, 245; Simiginowicz-Staufe, L.A.: Kleinrussische Volkslieder . în der Bukowina gesammelt... Leipzig, Wiegand 1888.